

Matti Mäkelä

4.8.2022

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Viite: Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö 4.7.2022, VN/32384/2021-MMM-3

Metsäteollisuuden lausunto koskien luonnosta hallituksen esitykseksi laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä

Pyydettynä lausuntona ehdotuksesta metsätalouden uudeksi määräaikaiseksi kannustejärjestelmäksi Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

1 Yleistä

Metsät ja metsäsektori ovat Suomelle ja suomalaisille tärkeitä. Siten myös hyvä ja pitkäjänteinen metsänhoito on tärkeää. Metsätalouden kannustejärjestelmät ovat olleet maassamme merkittävässä roolissa aktiivisen ja kestävä metsätalouden harjoittamisessa, ja metsätalouteen suunnatut kannusteet ovat tutkitusti lisänneet yksityisiä investointeja metsätalouteen. Hyvän metsänhoidon ansiosta Suomen metsävarat ovat olleet kasvussa jo viimeisen 50 vuoden ajan. Tätä työtä tulee jatkaa myös tulevaisuudessa.

Aktiivisen ja oikea-aikaisen metsien hoidon merkitys metsien elinvoimaisuuden ja hyvän kasvun turvaajana vain korostuu tulevina vuosina. Terveet ja elinvoimaiset metsät aikaansaavat taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia, ylläpitävät metsäluonnon monimuotoisuutta ja tuottavat ilmastohyötyjä sekä metsien hiilensidonnan että puupohjaisten tuotteiden kautta.

Metsäteollisuus katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen valmistelun periaatteena ollut metsänkäsittelytapaneutraali lähtökohta metsätalouden kannustejärjestelmälle on oikea. Ehdotettavat työlajit soveltuvat yksityisten maanomistajien hyödynnettäväksi tukiehtojen täytyessä, vaikka maanomistaja harjoittaisi tasaikäistä metsänkasvatusta, jatkuvaa kasvatusta tai näiden yhdistelmää. Lisäksi on tärkeää, että metsätalouteen suunnatut kannusteet eivät määrittele kasvatettavan ja korjattavan puun lopullista käyttökohdetta, vaan ovat loppukäyttöneutraaleja.

Metsäteollisuus katsoo, että hallituksen esityksen luonnos on huolellisen ja pitkän valmistelun lopputulos. Valmistelu on ollut osallistavaa ja suhteellisen pienin muutoksin esityksestä saataisiin metsätalouden näkökulmasta erinomainen lopputulos.

Matti Mäkelä

4.8.2022

2 Tuensaajat

Hallituksen esityksen luonnoksessa esitetään, että metsätalouteen suunnattuja kannusteita voisi myöntää vain yksityiselle maanomistajalle. Rajaus vastaa pääosin nykyisen kestävänsä metsätalouden määräaikaisen rahoituslain mukaista tuensaajien joukkoa. Perustelutekstin mukaan yksityiset metsänomistajat tarvitsevat kannusteita, jotta he huomioivat metsien hoidossa ja käytössä myös yhteiskunnan metsäpoliittiset tavoitteet, markkinattomien ympäristöhyötyjen edistämisen ja haitallisten ulkoisvaikutusten vähentämisen.

Metsäteollisuuden mielestä tuensaajien rajaus on pääpiirteittäin perusteltu. Kuitenkin esimerkiksi monimuotoisuuden turvaamiseen suunnatut kannusteet olisivat perusteltavissa myös laajemmalle tuensaajien joukolle. Tämä on tunnustettu paremmin esimerkiksi ympäristöministeriön hallinnonalalla.

3 Esitettävät työlajit

Metsäteollisuus toteaa, että hallituksen esityksen luonnoksessa esitettävä kokonaisuus erilaisten työlajien osalta on tasapainoinen ja perusteltu. Taimikon ja nuoren metsän hoito, pienpuun keruu, terveyslannoitus, suometsän hoitosuunnitelma, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekeminen, metsätalouden tieverkosto, ympäristötuki, metsäluonnon hoito ja kulutus ovat kaikki tarpeellisia työlajeja. Niiden avulla edistetään kestävänsä metsätalouden edellytyksiä ja turvataan metsien elinvoimaisuutta.

Taimikon ja nuoren metsän hoito

Metsäteollisuus pitää tärkeänä kannustaa yksityismetsänomistajia taimikon varhaisperkaukseen, taimikon ja nuoren metsän harvennukseen sekä siihen kytkeytyvään pienpuun keruuseen. Hallituksen esityksessä esitetyt muutokset nykyinsäädäntöön ovat perusteltuja, ja de minimis -muodossa toteutettava jälkirahoitteinen työlaji mahdollistaisi merkittävän säästön Suomen metsäkeskuksen ja toimijoiden hallinnollisessa työssä. Kannustejärjestelmän yksi tärkeä lähtökohta tulee olla, että haluttuun lopputulokseen päästään mahdollisimman kevyellä byrokratialla.

Hallituksen esitysluonnoksen liitteenä olevassa valtioneuvoston asetusluonnoksessa tukikelpoisen kohteen keskipituudelle esitettävä vaatimus, 0,7-12 metriä, on perusteltu. Enimmäispituutta ei tule jatkovalmistelussa laskea esitetystä. Pienpuun keruun merkitys on korostunut nykyisessä maailmantilanteessa, jossa Suomen energiahuoltovarmuutta haastetaan. On kuitenkin äärimmäisen tärkeää, että lainsäädäntö ei määrittele nuoren metsän hoitokohteilta kerättävän puun käyttötarkoitusta.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan merkittävä osa rahoituksesta kohdistuisi taimikon ja nuoren metsän hoitoon sekä pienpuun keruuseen. Tämä on perusteltu näkemys. Metsäteollisuus kuitenkin korostaa METKA-työryhmän valmistelutyön aikana esiin nousutta tavoitetta nostaa taimikon ja nuoren metsän hoidon vuosittaiset työmäärät

Matti Mäkelä

4.8.2022

214 000 hehtaariin, jotta uusia hoitorästejä ei syntyisi. Siten hallituksen esityksen luonnoksessa esitetty tavoitetaso, 132 000 hehtaaria vuodessa, on alhainen. Vastaavalla tavalla pienpuun keruulle asetettu 31 000 hehtaarin vuotuinen tavoitemäärä on hyvin alhainen tilanteessa, jossa energiahuoltovarmuus korostuu ja ainespuun ohjautumista energiantuotantoon tulisi välttää.

Hallituksen esitysluonnoksen ilmastovaikutuksia kuvaavassa perustelutekstissä todetaan, että taimikoiden hoitamatta jättäminen olisi järkevää hiilensidonnan lisäämiseksi. Vaikka taimikonhoito ei välttämättä lisää välittömästi hehtaarikohtaista kasvua, se vähentää metsikön tuhoriskejä ja, kuten perustelutekstissä todetaan, lisää selvästi järeän tukkipuun kertymää ja sitä kautta ilmastomyönteisten ratkaisujen tuottamista. Metsäteollisuus katsookin, että kirjaus taimikoiden hoitamatta jättämisen hyödyistä tulisi ei ole tarkoituksenmukainen ja tulisi poistaa.

Suometsän hoitosuunnitelma ja vesiensuojelu

Hallituksen esityksen luonnoksessa nykyainsäädännön mukainen suometsän hoidon tuki korvattaisiin suometsän hoitosuunnitelman tuella sekä suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen tuella. Metsäteollisuuden mielestä esitys on kannatettava. Koska esitetty malli poikkeaa paljon nykyisestä, kyseiseen kokonaisuuteen liittyy kuitenkin suuria epävarmuustekijöitä toimivuuden kannalta.

Suometsien aktiivinen ja kestävä hoito on olennainen osa suomalaista metsätaloutta. Samalla on kuitenkin tärkeä tiedostaa, että suometsien hoito edellyttää enemmän osaamista kuin kivennäismaiden. Mikäli kokonaisuudesta ei muodostu lopulta maanomistajille houkuttelevaa, toimenpiteitä voidaan toteuttaa tämän seurauksena ilman tarvittavaa osaamista. Tällöin myöskään lopputulos ei välttämättä vastaa yhteiskunnan optimia. Metsäteollisuus katsookin, että kokonaisuuden osalta mallin toimivuutta tulee seurata tarkkaan. Mikäli kannusteet eivät toimi toivotulla tavalla, muutoksia tulee voida tehdä nopealla aikataululla.

Suometsän hoitosuunnitelmaan haettavan tuen edellytykseksi esitetään, että suunniteltavien kiinteistöjen alueelta selvitetään luontokohteet ja potentiaaliset luonnonhoitokohteet. Metsäteollisuus kannattaa periaatetta, mutta korostaa selvittäväksi edellytettävän luontokohteen tarkkarajaista määrittelyä. Esimerkiksi edellytys metsälain 10 §:n kohteiden selvittämiseksi olisi tarvittavan tarkkarajainen eikä aiheuttaisi toimijoissa epätietoisuutta. Lisäksi ilmastovaikutusten perustelutekstissä todetaan, että suoalueen luontoarvot tulee kartoittaa suunnittelun yhteydessä. Metsäteollisuus katsoo, että luontoarvojen kartoitus voidaan ymmärtää hyvin eri tavalla ja esittääkin mainintaa tarkennettavaksi.

Metsätiet

Metsäteiden perusparannus ja perusteltu uusien metsäteiden tekeminen ovat äärimmäisen tärkeitä työlajeja uudessa kannustejärjestelmässä. Toimiva tieverkosto mahdollistaa metsäteollisuuden puuhankinnan ja metsätalouden harjoittamisen sekä

Matti Mäkelä

4.8.2022

tukee olennaisesti metsien virkistyskäyttöä ja metsäpalojen torjuntaa. Metsäteiden hyödyt heijastuvat laajalle.

Kannustejärjestelmää valmistellut METKA-työryhmä esitti metsätieverkoston kehittämiseen ja ylläpitoon suunnattuja kannusteita myönnettäväksi tiekunnalle. Hallituksen esityksen luonnoksessa kuitenkin on päädytty näkemykseen, jonka mukaan tuen myöntäminen tiekunnalle lisäisi hallinnollista taakkaa. Tämän näkemyksen johdosta esityksen valmistelun yhteydessä on päätetty luopua tuen myöntämisestä tiekunnalle.

Metsäteollisuuden mielestä nimenomaan tiekunnalle myönnettävällä kannusteella hallinnollista taakkaa voitaisiin vähentää ja esittää, että hallituksen esitystä viimeisteltäessä palataan asiaa valmistelleen työryhmän esittämään malliin. Tiekunnon tulisi antaa tukea hakiessaan selvitys tuen myöntämisen edellytyksistä, jolloin Suomen metsäkeskuksen ei systemaattisesti tarvitsisi tarkastella jokaisen yksittäisen maanomistajan edellytyksiä omatoimisesti.

Ympäristötuki

Ympäristötuki on tärkeä työlaaji metsätalouden kannustinjärjestelmässä. Tukeen esitetään sisällytettäväksi taloudelliseen haittaan perustuvan korvauksen lisäksi kannustinkorvaus, joka maksettaisiin kohteella sijaitsevan kuolleen puun ekologiseen arvoon perustuen. Kannustinkorvaus ei siten perustuisi kustannuksiin tai taloudelliseen haittaan, kuten muissa esityksen toimitissa. Metsäteollisuus ei varsinaisesti vastusta esitettyä kannustinkorvausta, mutta toteaa, että hallituksen esityksessä tulisi tuoda esille suhde valtionavustuslain 6 §:n säännökseen. Lisäksi metsäteollisuuden mielestä ympäristötuen tukitason nostaminen ei välttämättä ole perusteltua tilanteessa, jossa kohteiden tarjonta on suurempaa kuin valtion rahoitusmahdollisuudet.

Metsäluonnon hoito

Myös metsäluonnon hoitohankkeet ovat tärkeitä osana kestävää metsätaloutta. Metsäteollisuus kuitenkin kiinnittää huomiota Suomen metsäkeskuksen mahdollisuuteen ottaa tukea myöntäessään kantaa kohtuullisten kustannusten vaatimukseen, jos yksittäinen maanomistaja toteuttaa omatoimisesti hoitotyön. Metsäteollisuus korostaa hallinnon tarvitsemaa selkeää selkänöjää, jotta kannustimien mahdolliset väärinkäytökset voitaisiin estää.

Kulotus

Kulotuksen lisääminen on tärkeää osana metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamista. Hallituksen esitysluonnoksen liitteenä olevassa valtioneuvoston asetusalunnoksessa esitetään, että kulotuskohteen tulee olla yli kahden hehtaarin uudistusala. Metsäteollisuuden mielestä vähimmäispinta-alan alentaminen tekisi työlaajista toimijoille huomattavasti houkuttelevamman. Pienemmän kulotusalueen hallinta on helpompaa sekä työturvallisuuden että leviämiskulmasta. Mikäli tavoitteena on vuosittaisen kulotusalan kasvattaminen, edellä mainittua pinta-alarajaa tulisi kokonaisuuden viimeistelyssä vielä harkita.

Matti Mäkelä

4.8.2022

4 Metsätalouden uuden kannustejärjestelmän toimeenpano

Metsäteollisuus kannattaa esitettyä aikataulua metsätalouden uuden kannustejärjestelmän käyttöönotolle. Esitetty aikataulu antaa mahdollisuuden kehittää Suomen metsäkeskuksen tietojärjestelmiä uuden kannustejärjestelmän vaatimusten mukaisiksi, mikä on tärkeää sujuvan siirtymän varmistamiseksi. On myös selvää, että vastaavia tietojärjestelmämuutoksia tarvitaan myös yksityisten toimijoiden järjestelmiin. Hallituksen esityksen luonnoksessa on hyvin tuotu esille edellisen kannustejärjestelmän siirtymävaiheen haasteet, jotka tulee nyt osata välttää. Periaatteena tulee olla, että nykyisten ja tulevien kannusteiden väliin jäävä katko vältetään.

Metsäteollisuus ry

Jyrki Peisa
vt. toimitusjohtaja